

Soproni Egyetem

Lámfalussy Sándor Közgazdaságtudományi Kar

**A MAGYARORSZÁGI MEZŐGAZDASÁGI
VÁLLALKOZÁSOK EREDMÉNYESSÉGÉNEK
ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉSE AZ UNIÓS
CSATLAKOZÁS UTÁN ÉS A VÁLLALKOZÁSOK
TELJESTÍTMÉNYÉT BEFOLYÁSOLÓ PÉNZÜGYI
TÉNYEZŐK AZONOSÍTÁSA**

Doktori (PhD) értekezés tézisei

Mudri György József

Sopron

2026

Doktori Iskola: Széchenyi István Gazdálkodás- és
Szervezéstudományok Doktori Iskola

Vezetője: Prof. Dr. Obádovics Csilla

Program: Pénzügy

Témavezetők: Dr. habil. Baranyi Aranka, Soproni
Egyetem és Dr. Kovács Attila Miklós, Eulytix Kft.

.....

Témavezető(k) támogató aláírása

1. A TUDOMÁNYOS MUNKA ELŐZMÉNYEI

Tudományos munkám 2003-ban kezdtem meg, amikor MSc okleveles agrármérnökként jelentkeztem a Szent István Egyetem Doktori Iskolájába. Tanulmányaimat késleltette egy 1 éves külföldi ösztöndíj és egy minisztériumi állás, de végül 2009-ben abszolutóriumot szereztem. 2010-től külföldi szakmai munkát kezdtem az agrár- és vidékfejlesztés témakörökben, így tanulmányaimat megállítottam. Az Európai Bizottság, az Európai Parlament, majd az Amerikai Egyesült Államok Agrárminisztériumának Brüsszeli irodájának lettem munkatársa, összesen mintegy 12 évet külföldön töltve. Munkám mellett a publikációs- és kutatómunkát nem hagytam abba, számos szakmai cikkhez és könyvhöz járultam hozzá. Hazaérkezésem után úgy döntöttem, hogy a Soproni Egyetem Lámfalussy Sándor Közgazdaságtudományi Doktori Iskoláján végzem a kutatómunkám és fejezzem be tanulmányaimat.

1.1. A TÉMA AKTUALITÁSA

A 2004-es történelmi EU-csatlakozást követően az elmúlt két évtizedben jelentős mennyiségű pénzügyi adat gyűlt össze, amely a mezőgazdasági vállalkozások eredményességét és fenntarthatóságát érinti. A vállalkozások életképessége és eredményessége elsődlegesen az általuk végzett tevékenység árbevételét generáló képességéből adódik. A mezőgazdasági vállalkozások esetében azonban egyre fontosabbak a fenntarthatósági szempontok is. A globális válságok, mint például a klímaváltozás, még inkább rávilágítanak a vállalkozások sebezhetőségére, mivel az éghajlati tényezők, szezonális változások és a piaci kereslet alakulása hatással vannak ezekre a vállalkozásokra.

A választott intervallum több kihívást is felölel, úgy, mint egy globális pénzügyi válságot, a COVID-világjárványt, a 2022-es rendkívül aszályos év és az új Közös Agrárpolitika kezdetét. A mezőgazdasági vállalkozások eredményességének elemzése elengedhetetlen ahhoz, hogy megértsük a különböző agrárstratégiák és működési

modellek hatékonyságát, különösen ilyen többszörösen terhelt időszakban.

1.2. A TÉMAVÁLASZTÁS INDOKLÁSA, A KITŰZÖTT CÉLOK

A doktori disszertáció a magyar és lengyel mezőgazdasági társas vállalkozások vagyoni, pénzügyi, jövedelmi és fenntarthatósági eredményességével foglalkozik 2016-2023 között. A kutatásom hozzájárul a téma tudományos megalapozásához és fejlesztéséhez azzal, hogy átfogó elemzést nyújt a kiválasztott időszak fejlődéséről, eredményességéről és a hozzájuk kapcsolódó tényezőkről.

1.3. HIPOTÉZISEK

A doktori értekezés az alábbi kérdésekre és hipotézisekre keresi a válaszokat, melyek a magyar mezőgazdasági társas vállalkozások eredményességét és a releváns tényezőket célozzák meg az Európai Unió tagság egy kiemelt időszaka alatt.

Kérdés 1: Hogyan fejlődött a magyar és lengyel mezőgazdasági vállalkozások eredményessége a 2016-2023-as évek vonatkozásában?

Hipotézis 1/A: A hazai mezőgazdasági vállalkozások vagyoni helyzetét mérő mutatószámok értéke elmaradt a lengyel mezőgazdasági vállalkozásoktól a vizsgált időszakban.

Hipotézis 1/B: A hazai mezőgazdasági vállalkozások pénzügyi helyzetét mérő mutatószámok értéke alulmarad a lengyel mezőgazdasági vállalkozásoktól a vizsgált időszakban.

Hipotézis 1/C: A mezőgazdasági vállalkozások jövedelmezőségi helyzetét mérő mutatószámok értéke alulmarad a lengyel mezőgazdasági vállalkozásoktól a vizsgált időszakban.

Kérdés: Szignifikánsan elkülöníthetők-e a magyar- és lengyel mezőgazdasági társas vállalkozások vagyoni, pénzügyi és jövedelmezőségi helyzetük alapján?

Hipotézis 2: A magyar – és lengyel agrárvállalkozások pénzügyi típus jelenségei eltérő faktorok határozzák meg, ezáltal különböző csoportokat alkotnak.

Kérdés 3: Az ESG mutató értéke hat-e a vizsgált magyar agrárvállalkozások pénzügyi mutatóira?

Hipotézis 3: A magyar mezőgazdasági társas vállalkozások ESG mutatója pozitívan hat a vagyoni, pénzügyi és jövedelmezőségi helyzetre.

2. A KUTATÁS TARTALMI KÉRDÉSEI, MÓDSZERE ÉS AZOK INDOKLÁSA

A kutatásom szerkezete logikailag három fő részre fejezetre és öt fő fejezetre tagozódik. A szekunder kutatás az első nagy részt öleli fel, amelyben a téma aktualitása, jelentősége után a 2. fejezetben a hazai és nemzetközi szakirodalmat dolgozom fel. Bemutatom a mezőgazdaság helyzetét, a vizsgálható mezőgazdasági adatokat, az agráriumba érkező forrásokat és az agrárfinanszírozás lehetőségeit és azok mérését. A disszertáció 3. fejezete ismerteti a doktori értekezéshez használt adatbázisokat, a vagyoni, pénzügyi, jövedelmezőségi és fenntarthatósági helyzet kiválasztott mutatószámait, az alkalmazott módszereket, illetve az elemzés korlátait. Kutatásom alapját a Crefoport Céginformációs Adatbázisból leválogatott, 206-2023-as magyar és lengyel mezőgazdasági társas vállalkozások cégadatai képezik. Ezeket az adatokat kiegészítettem az Opten Informatikai

Kft, a KSH és az Eurostat adataival. Az adatok elemzése során számos pénzügyi mutató, valamint egyéb teljesítménymérő szempont kerül figyelembevételre, amelyek révén átfogó képet nyerhetünk a mezőgazdasági társasvállalkozások működéséről és eredményességéről. Az eredményességet, a fenntarthatóságot is figyelembe vevő ESG (Environmental, Social, Governance) index alapján is vizsgáltam, az Opten Informatikai Kft adatbázist alkalmazva. A kutatásom a mezőgazdasági társas vállalkozások és egy kontroll-szektor (vendéglátás) ESG indexét is összehasonlítja. A 4. fejezet adja a kutatás módszertani részét és az eredményeket. Leíró elemzéssel bemutatom és ábrázolom az agrárium vizsgált vállalkozásainak eszköz- és forrásstruktúrájának alakulását, a tőkeszerkezet, jövedelmezőség és likviditás kapcsolatának változását. Ezután variancia-és korrelációanalízis következik, amely további részeredményeket ad. Ezen részeredményeket erősítik meg a faktor- és klaszter elemzés eredményei. Végezetül a fenntarthatósági mutatókat elemzem leíró statisztikával és eloszlásvizsgálattal. Az 5. fejezet foglalja össze a

hipotézis-igazolások eredményeit, továbbá új tudományos eredmények és következtetések-javaslatok kerülnek megfogalmazásra.

3. EREDMÉNYEK, TÉZISEK

A kutatásom a célkitűzések és az eredmények révén a hozzájárulhat a mezőgazdasági szektor fejlődéséhez, a mezőgazdasági vállalkozások hatékonyabb működéséhez, és segíthet megalapozni a jövőbeli szakmai- és politikai döntéseket is.

3.1. ÚJ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK

A korábbi, magyar mezőgazdasági vállalkozásokat vagyoni, pénzügyi és jövedelmezőségi szemszögből elemző kutatásokkal ellentétben, ez a kutatás egyrészt összehasonlítja a magyar és lengyel adatokat egy olyan időszakban, amely többszörösen is terhelt külső hatásokkal. További újdonságként jelenik meg az, hogy az agrár cégek pénzügyi mutatóinak vizsgálata és fenntarthatósági (ESG) mutatót is figyelembe vesz. Az ESG-szemponatok integrálása új dimenziót nyit a fenntarthatóság és gazdasági teljesítmény összefüggéseinek vizsgálatában.

A kapott eredmények alapján a következő kutatási tézisek fogalmazhatók meg:

T1: A befektetett eszközök aránya és a likviditás kapcsolata nem általánosítható: a magyar agrár vállalkozások esetén negatív, a lengyel agrár vállalkozások esetén pozitív korreláció figyelhető meg, ami eltérő finanszírozási struktúrát, eltérő kockázatvállalási hajlandóságot tükröz, illetve a piaci környezet eltérését mutatja. Ez az eredmény rámutat arra, hogy a magyar vállalatoknál megfigyelhető a befektetett eszközök arányának csökkenése, ami a forgóeszközök irányába történő elmozdulást jelzi. Ez a rugalmasság növelését szolgálhatja, ugyanakkor hosszú távon a versenyképesség csökkenését eredményezheti. A technológiai fejlesztések és fenntartható beruházások ösztönzése révén növelhető a befektetett eszközök aránya. A lengyel vállalatok esetében a befektetett eszközök aránya stabilan magasabb, ami a hosszú távú beruházási stratégia és stabilabb gazdaságpolitika jele. A finanszírozási rugalmasság megőrzése érdekében célszerű a forgóeszközök aránya tovább optimalizálható.

T2: A jövedelmezőségi mutatók belső korrelációja erősebb a magyar mintában, míg a lengyel agrár vállalkozások esetén diverzifikáltabb, ami eltérő üzleti modellekre utal.

Eredményeim igazolták, hogy a magyar vállalatok ROE és ROA mutatói stabilabbak, ami hatékonyabb eszközhasználatra és eredményesebb működésre utal.

Lengyelországban található agrár vállalkozások jövedelmezőségi mutatói nagyobb volatilitást mutatnak, több évben negatív értékekkel. A veszteséges évek okainak feltárása és konzervatívabb pénzügyi menedzsment alkalmazása szükséges. A magyar vállalatok profithányada magasabb, ami hatékonyabb üzemi működést jelez. Lengyelországban a működési költségek magasabb szintje csökkentheti a versenyképességet.

T3: A likviditási mutatók szoros együtt mozgása mindkét országban igazolja a rövid távú fizetőképesség integrált kezelését.

A kapott eredmények azt mutatják, hogy a magyar vállalatok likviditási mutatói stabilak, ami

kiegyensúlyozott pénzügyi menedzsmentre utal. A gyorsráta és az azonnali likviditás értékei alapján a vállalatok képesek rövid távú kötelezettségeik teljesítésére.

A Lengyelországban működő vállalkozások fizetőképessége nagyobb ingadozást mutat, ami a külső gazdasági hatásokra való érzékenységet mutatja. A pénzügyi tartalékok képzése és a rövid lejáratú kötelezettségek strukturált kezelése kiemelten fontosak a vállalkozások fenttartható pénzügyi menedzsmentjéhez.

T4: A magyar vállalatok konzervatív finanszírozási stratégiát követnek, míg a lengyel cégek nagyobb mértékben támaszkodnak külső forrásokra, ami növekedési potenciált, de kockázatot is hordoz.

Eredményeim alátámasztják, hogy a magyar vállalatok konzervatív finanszírozási politikát követnek, alacsonyabb adósságállománnyal és eladósodottsággal jellemezhetők. Ez csökkenti a pénzügyi kockázatokat, de a beruházási aktivitás visszafogottságát is jelezheti. Lengyelországban működő vállalkozások esetén a külső finanszírozás intenzívebb, ami növekedési potenciált

hordoz, ugyanakkor pénzügyi sérülékenységet is eredményezhet. A saját tőke megfelelő arányának fenntartása és a kamatterhek optimalizálása hozzájárul a vállalkozások pénzügyi stabilitásához és hosszútávú jövedelmezőségéhez, mérsékelve a finanszírozási kockázatokat.

T5: Az ESG-mutató alkalmazása három gazdasági mutatószámmal együtt vizsgálható, illetve alkalmazható például hitelminősítéshez.

4. KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK

A COVID19 járvány alatt a mezőgazdasági vállalkozások óvatosabbá váltak a hitelfelvételben, különösen Magyarországon. Ez például beruházás elhalasztással járt, ami Magyarországon a külső finanszírozás csökkenéséhez vezetett. Emellett sok vállalat pénzügyi tartalékokat épített, a pénzügyi tartalékok szerepe felértékelődött, különösen az agrárszektorban, ami javította a likviditási mutatót. A regionális különbségek azonosítása különösen értékes eredményt adhat egy-egy elemzés tekintetében, ezért csak az olyan fejlesztési politika lehet eredményes, amely a hazai hozzáadott érték, a termelékenység és a

szektor versenyképességének növekedését támogatja. A járvány alatt-és utáni években a kereslet ingadozása miatt sok vállalat optimalizálta készletgazdálkodását, továbbá likvid eszközeiket növelték, ami javította a gyorsrátát. Ezekben az években csökkent a kereslet és nőtt a bizonytalanság, ami befolyásolta a jövedelmezőséget. A 2020-as évektől a megváltozott fogyasztói szokások, megnövekedett működési költségek és ellátási lánc problémák befolyásolták az árbevételt és a költségeket.

A következő nagy hatás a Közös Agrárpolitika (KAP) új szabályozásaiból adódnak. A vizsgált időszak második felében, de különösen 2020–2021-ben az előző pénzügyi források kiürültek, ezért sok agrárvállalkozás halasztotta el a hosszú távú beruházásokat, különösen 2020–2021-ben. A 2023-tól életbelépő új keretek és bizonytalanságok befolyásolták a finanszírozási döntéseket, visszafogta a beruházási kedvet és a készletfelhalmozást és növelte a likvid eszközök arányát. Az új szabályozások a környezet fenntarthatóságát helyezték előtérbe, ami az agrárvállalkozások készletstratégiáinak átalakítását is magával hozta. A szektor egyes csoportjait más-más egyéb

köztelezettséggel rendelkeztek, mint például hatóanyagok betiltása miatti költségnövekedés, technológiaváltás vagy peszticid használat. A 2023-tól életbe lépő új szabályozások többsége, különösen a fenntarthatósági elvárások teljesítése miatt átmeneti költségnövekedést okoztak, ami hatással volt többek között a ROS értékekre és a likviditási mutatókra.

Az elemzés alapján megállapítható, hogy a 10 év alatt nem javult a mezőgazdasági vállalkozások pénzügyi eredményessége és úgy tűnik, hogy hosszútávon nem fenntartható az agrárvállalkozások működése a KAP támogatások nélkül, a kooperációs készség nem nőtt és nem képesek fenntartható jövedelemtermelésre. A magyar és a lengyel eredmények alapján javasolt, külön kezelni az agrár szektor egyes csoportjait, nem ágazat szintű szabályozás kell, hanem csoport szintű. A kockázati kitettség növekedett, ezt csökkenteni szükséges. A KAP támogatás egy olyan forrás, amely hitel visszafizetésnél állandó bevételként jelenik meg, viszont fontos kiemelni, hogy ennek megléte sem automatikus.

Ha fenn akarjuk tartani az agrár gazdálkodást, differenciált támogatás nyújtása szükséges, hiszen, ha nincs forrás, nincs növekedés. Az input árak nagyobb mértékben növekednek, mint output oldal, az élelmiszerár növekedése nem teljesen a termelő agrárvállalkozásoknál realizálódik, így azok pusztán a bevételből nem tudnak beruházásokat finanszírozni.

A klimatikus tényezők jelentős kockázatot jelentenek az ágazatban továbbra is, pl. a 2022-es aszály szintén visszafogta a magyar beruházásokat, ami csökkentette a hitelfelvételi igényt és likviditás csökkenését eredményezhette. Lengyelországban stabilabb termelési környezet volt. Hazánkban az aszály hatására a termelés visszaesett, ami a készletek gyorsabb felhasználását eredményezte, emellett a készletek csökkenését és a gyorsráta javulását eredményezte. A 2022-es aszály Magyarországon növelte a pénzügyi tartalékok fontosságát. Maga az aszály összességében az agrárszféra valamennyi szereplőjére jelentős hatással volt, ami csökkentette a termelési hatékonyságot és növelte a költségeket.

Lengyelországban a beruházásösztönző programok és a gazdaságpolitikai irányvonalak hozzájárulhattak a magasabb eladósodottsághoz, nagyobb hatással voltak a rövid lejáratú kötelezettségek keletkezésére, illetve a külső finanszírozás növekedéséhez. A stabilabb gazdaságpolitika továbbá lehetővé teszi a készletek hosszabb távú fenntartását. Lengyelországban a gazdaságpolitikai stabilitás segíthette a ROA növekedését, míg Magyarországon az infláció és támogatási rendszer változásai hatással voltak a jövedelmezőségre. A lengyel beruházásösztönző programok és a stabilabb gazdaságpolitika hozzájárulhattak a magasabb arányhoz. Itt a gazdaságpolitikai beavatkozások és támogatások stabilizálhatták a működést, de nem feltétlenül javították a hatékonyságot.

Ezen folyamatok mérséklése és kihasználása végett is fontos a tézisem megállapításai. A kutatás eredményei alapján a magyar vállalatok számára javasolt a technológiai beruházások ösztönzése, a likviditás fenntartása és a költséghatékonyság javítása. A lengyel vállalatok esetében célszerű a rugalmasság megőrzése, a

finanszírozási kockázatok csökkentése és a készletgazdálkodás optimalizálása.

Mindkét országban indokolt az ESG-szemponatok integrálása a pénzügyi döntésekbe, valamint a digitalizáció és fenntarthatósági innovációk erősítése.

A jogszabályalkotás segítése érdekében specifikus javaslatokat is teszek a dolgozatomban.

A kutatási eredményeim a jogszabályalkotókön kívül más kutatók számára is fontos lehet későbbi kutatások tovább folytatására. A vizsgált időszak több szempontból is jelentős, a világválság, KAP módosítás, gazdasági – és klimatikus válságok időszakának a vizsgálata kiemelkedő lehetőséget rejt még magában. Az elemzés kiterjesztésével, részletesebb vizsgálatával, ez az elemzés egy új mezőgazdasági értékelésnek lehet a kezdete.

5. PUBLIKÁCIÓK

Mudri, György József – Kovács, Attila Miklós, Baranyi, Aranka (2026). [Comparative analysis of asset- and financial position of Hungarian and Polish enterprises.](#) ACTA CAROLUS ROBERTUS (2062-8269 2498-9312).

(2026). Folyóiratcikk (Szakcikk). MTMT: 37056595.
(Benyújtva, elfogadva, megjelenés alatt)

[Mudri, György József](#) ; Baranyi, Habil Aranka ; Kovác, Attila (2025). Assessing measurable financial and sustainability data for agricultural competitiveness. 9th FEB International Scientific Conference, Maribor. pp. 657-664. [DOI Egyéb URL](#) . Szaktanulmány (Könyvrészlet). MTMT:36137547.

[Mudri, György](#) (2025). Disrupted food supply chains. In Europe and the war in Ukraine: from Russian aggression to a new eastern policy, Brussels. 297 p. pp. 188-198. , 11p. <https://feps-europe.eu/wp-content/uploads/2023/06/Europe-and-the-war-in-Ukraine.pdf>. Műhelytanulmány része (Könyvrészlet). MTMT: 35055729.

Anna, Visvizi (szerk.) ; Miltiadis, D. Lytras (szerk.) ; [György, Mudri](#) (szerk.) (2019). Smart Villages in the EU and beyond. Bingley, Emerald Group Publishing Ltd., 208 p. ISBN: [9781787698468](#) ,

[Scopus](#) [Egyéb URL](#) . Szerkesztő és szerző (Könyv).
MTMT: 31162061.

Anna, Visvizi ; Miltiadis, D. Lytras ; [Gyorgy, Mudri](#) (2019). Smart Villages: Relevance, approaches, policy making implications. Smart Villages in the EU and beyond. Bingley, Emerald Group Publishing Ltd.. 208 p. pp. 1-12. , 12 p. [Scopus](#) Szaktanulmány (Könyvrészlet)

[Gyorgy, Mudri](#) ; Christiane, Kirketerp de Viron (2019). Integrated approach to the sustainable EU Smart Villages policies Smart Villages in the EU and beyond. Bingley, Emerald Group Publishing Ltd. (2019) 208 p. pp. 13-28. , 16 p. [Scopus](#) Szaktanulmány (Könyvrészlet)

Miltiadis, D. Lytras ; Anna, Visvizi ; [Gyorgy, Mudri](#). Smart Villages: Mapping the emerging field and setting the course of action (2019). Smart Villages in the EU and beyond. Bingley, Emerald Group Publishing Ltd.. 208 p. pp. 173-176. , 4 p. [Scopus](#) Szaktanulmány (Könyvrészlet)

[Xénia, Szanyi-Gyenes](#) ; [György, Mudri](#) ; [Mária, Bakosné Böröcz](#) (2015). New tools and opportunities in growth and climate friendly greening for small and medium

enterprises in the European Union. APSTRACT - APPLIED STUDIES IN AGRIBUSINESS AND COMMERCE 9 : 4 pp. 25-32. , 8 p. [DOI](#) Szakcikk (Folyóiratcikk)

[Xénia, Szanyi-Gyenes](#) ; [Mudri, György](#) (2015). Regulation of food taxes in the light of market disturbances. BALTIC RIM ECONOMIES 3. pp. 60-61. , 2 p. Rövid közlemény (Folyóiratcikk)

[György, Mudri](#) ; József, Ligetvári ; Kálmán, Gyöngyössy (2010). The role of networking in the rural economy. RURAL AREAS AND DEVELOPMENT 7/2010 pp. 233-244. , 12 p. Szakcikk (Folyóiratcikk)

Elżbieta, Daszkowska ; [György, Mudri](#) (2009). Does the CAP still make sense in the 21 century? CAP after 2013 from the perspective of Poland and Hungary. JOURNAL OF AGRIBUSINESS AND RURAL DEVELOPMENT Vol 14 No 4, 2009 pp. 13-32. , 20 p. Szakcikk (Folyóiratcikk)

[Mudri, G](#) ; [Singh, M K](#) ; [Ujj, A](#) ; Ligetvari, F. (2005). Prevention and Mitigation Measure for Climate Change: Impacts on Forest Vegetation. CEREAL RESEARCH

COMMUNICATIONS 33 : 1 pp. 65-67. , 3 p.

[DOI](#) [WoS](#) [Scopus](#)

[György, Mudri](#) (szerk.) (2002). A fiatal agrárértelmiség esélyei az európai uniós csatlakozás küszöbén: Ifjúsági agrár konferencia. Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája (HÖÖK) , 67p. ISBN: [9632061098](#) , [OSZK](#) Konferenciakötet (Könyv)

[Mudri, György](#) (2002). A HOÖK Agrár Felsőoktatási Szakmai Szövetségének (Agrár Tagozat) bemutatása. A fiatal agrárértelmiség esélyei az európai uniós csatlakozás küszöbén: Ifjúsági agrár konferencia . Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája (HÖÖK) 67 p. pp. 7-8. , 2 p. Konferenciaközlemény (Könyvrészlet)